

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 587/2023-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Dudíša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Mariánom Ševčíkom, CSc., Nezábudková 22, Bratislava, proti rozsudku Okresného súdu Bratislava II č. k. 26C/32/2018 z 10. decembra 2019, rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 5Co/81/2020 z 26. októbra 2021 a rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1Cdo/83/2022 z 27. júna 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. októbra 2023 domáhajú vyslovenia porušenia práva na „*spravodlivý proces*“ a práva „*domáhať sa práva na vlastníctvo predmetnej nehnuteľnosti*“ rozhodnutiami všeobecných súdov uvedenými v záhlaví tohto uznesenia, ktoré žiadajú zrušiť s tým, že im bude priznaná „*náhrada škody*“.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia sa žalobou proti hlavnému mestu Slovenskej republiky Bratislave (ďalej len „žalovaný“) domáhali určenia, že žalovaný je povinný uzatvoriť s nimi zmluvu o prevode vlastníctva špecifikovaného bytu. Alternatívne sťažovatelia žiadali, aby súd vyhlásil rozsudok, ktorým nahradí vyhlásenie vôle žalovaného takúto zmluvu uzatvoriť. Svoj žalobný návrh odôvodňovali skutočnosťou, že sťažovateľka bola pôvodne nájomníčkou bytu, ktorý sa nachádzal v dome patriacom oprávnenej osobe podľa právnych predpisov upravujúcich reštitúcie. Následne žalovaný uzavrel so sťažovateľkou nájomnú zmluvu na dobu určitú, ktorej predmetom bol nájom bytu na [REDACTED] a neskôr (po uzatvorení manželstva so sťažovateľom) nájom bytu na [REDACTED] taktiež uzatvorený opakovane na dobu určitú (nájomcami boli obaja sťažovatelia).

3. Sťažovatelia požiadali o prevod vlastníckeho práva k bytu, čomu žalovaný nevyhovел z dôvodu nájomnej zmluvy uzatvorenej na dobu určitú, s čím sťažovatelia nesúhlasili, poukazujúc na príslušné ustanovenia zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov, z ktorých nevyplýva podmienka existencie nájmu na dobu neurčitú. Nájomná zmluva uzatvorená na dobu určitú medzi stranami sporu podľa názoru sťažovateľov odporuje Občianskemu zákonníku, resp. ho obchádza, a preto jej ustanovenia o dĺžke trvania nájmu sú neplatné.

4. Okresný súd Bratislava II ich žalobu o uloženie povinnosti prejavu vôle zamietol rozsudkom č. k. 26C/32/2018-370 z 10. decembra 2019 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“). Na základe odvolania sťažovateľov Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 5Co/81/2020-470 z 26. októbra 2021 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) rozsudok prvoinštančného súdu potvrdil. Obidva všeobecné sudy dospeli podľa názoru sťažovateľov k nesprávnemu právnemu posúdeniu ich uplatneného nároku.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom č. k. 1Cdo/83/2022 z 27. júna 2023 (ďalej len „rozsudok najvyššieho súdu“) dovolanie sťažovateľov zamietol.

6. Sťažovatelia, vychádzajúc zo zásady, že súd pozná právo, zastávajú názor, že konajúci súd ich mal vyzvať na odstránenie väd žalobného návrhu prostredníctvom zvolenej advokátskej kancelárie a následne v dôsledku nesplnenia právnej povinnosti rozhodnúť o odmietnutí, nie zamietnutí ich žaloby. Odvolací súd ani dovolací súd uvedenej námietke sťažovateľov nevenovali pozornosť.

7. Ústavnou sťažnosťou napadnuté rozhodnutia podľa sťažovateľov trpia neodstrániteľnými právnymi vadami, ktoré poškodzujú sťažovateľov a uprednostňujú žalovaného, ktorému nesvedčí vlastnícke právo, ktoré je vykonávané v súčinnosti s bratislavskou mestskou časťou [REDACTED]. Konajúce sudy nevyhodnotili právne skutočnosti, ktoré predchádzali procesu uzatvárania nájomných zmlúv.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces a porušenie vlastníckeho práva napadnutými rozhodnutiami vydanými v civilnom sporovom konaní.

II.1. K namietanému porušeniu označených práv rozsudkom okresného súdu a rozsudkom krajského súdu:

9. V prípadoch, ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže (mohol) domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

10. Ústavný súd konštatuje, že proti napadnutému rozsudku okresného súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, ktorý sťažovatelia využili, a ich odvolacími námietkami sa zaoberal krajský súd ako súd odvolací. Proti rozsudku krajského súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie, bolo prípustné dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý sťažovatelia tiež uplatnili, a ich námietkami sa zaoberal najvyšší súd ako súd dovolací.

11. Z uvedeného dôvodu sa vo veci sťažovateľov uplatnil princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti rozsudku okresného súdu a rozsudku krajského súdu v súlade s § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

II.2. K namietanému porušeniu označených práv rozsudkom najvyššieho súdu:

12. Podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 39 musí obsahovať aj dátum narodenia navrhovateľa, ak ide o fyzickú osobu, identifikačné číslo navrhovateľa, ak ide o právnickú osobu, bydlisko alebo sídlo navrhovateľa, označenie subjektu, proti ktorému návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

13. Podľa § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania podľa § 43 obsahovať konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd. Podľa § 123 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažovateľ k ústavnej sťažnosti musí pripojiť aj kópiu právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu, ktorým malo dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

14. Podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak má návrh na začatie konania uvedený v § 42 ods. 2 písm. f), g), i) až l), n), q), r) a v) odstrániteľné nedostatky, môže ústavný súd vyzvať navrhovateľa, aby v určenej lehote tieto nedostatky odstránil. Ak účastník konania v určenej lehote nedostatky neodstráni, ústavný súd návrh na začatie konania odmietne. Na nedostatky návrhu na začatie konania uvedeného v § 42 ods. 2 písm. a) až e), h), m), o), p) a s) až u) ústavný súd navrhovateľa neupozorňuje.

15. Podľa § 45 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak.

16. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha, čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 355/09, IV. ÚS 287/2011, II. ÚS 660/2016). Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom.

17. Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre už formuloval právny názor (pozri napr. IV. ÚS 359/08, IV. ÚS 255/2021), podľa ktorého má nedostatok odôvodnenia ústavnej sťažnosti (alebo jej časti) významné procesné dôsledky. Je základnou povinnosťou sťažovateľa, aby čo najpresnejšie opísal skutkový stav, z ktorého vyvodzuje svoj procesný nárok na ochranu poskytovanú ústavným súdom. Okrem opísania skutkových okolností musí odôvodnenie sťažnosti obsahovať najmä právne argumenty a právne posúdenie predloženého sporu.

18. Odôvodnenie návrhu je pritom podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde zákonom ustanovenou podmienkou konania pred ústavným súdom. Ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia neformulujú vo vzťahu k napadnutému rozsudku najvyššieho súdu žiadne konkrétne námietky obsahujúce ústavnoprávnu relevanciu ani nerozlišujú medzi pochybeniami jednotlivých označených porušovateľov. Svoje sťažnostné námietky (nedostatočné dokazovanie, nešpecifikované právne vady, nedostatok poučenia) mali sťažovatelia možnosť uplatniť v dovolacom konaní, keďže predstavujú prípustný dovolací dôvod zmätočnosti konania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a je daná predovšetkým právomoc dovolacieho súdu, aby tieto namietané vady riadne posúdil, čo napokon najvyšší súd aj vykonal. Rovnako sťažovatelia v dovolaní uplatnili aj dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ktorý videli v nesprávnom právnom posúdení otázky opakovaného uzatvárania nájomnej zmluvy na dobu určitú v rámci dobrých mravov, ktorým sa najvyšší súd rovnako zaoberal. Sťažovatelia v konaní pred ústavným súdom nepredložili žiadne argumenty ani dôkazy, od ktorých odvíjajú svoj nesúhlas s rozsudkom najvyššieho súdu, vôbec nekonkretizujú, v čom spočíva pochybenie najvyššieho súdu pri preskúmvaní nimi uplatnených dovolacích dôvodov [§ 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP], na základe ktorých bolo ich dovolanie zamietnuté; ich sťažnostná argumentácia je tak nedostatočná.

19. Charakter nedostatkov odôvodnenia ústavnej sťažnosti (chýbajúca argumentácia) je taký, že ústavný súd nemal priestor na to, aby svojím zásahom (či už vo forme výzvy na doplnenie ústavnej sťažnosti, alebo vlastnou aktivitou) odstránil tieto nedostatky ústavnej sťažnosti (I. ÚS 185/2021). Vzhľadom na to, že nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí sa týkalo najmä esenciálnych obsahových náležitostí ústavnej sťažnosti (nedostatočného odôvodnenia), teda podstaty ústavnej sťažnosti, ústavný súd sťažovateľov nevyzýval na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti (m. m. II. ÚS 58/2019, I. ÚS 351/2019). Ústavný súd súčasne konštatuje, že sťažovateľmi formulovaný petit sťažnosti je rovnako všeobecný, bez jasného a určitého označenia napadnutých rozhodnutí.

20. Ústavný súd v tejto súvislosti tiež pripomína, že označené nedostatky zákonom ustanovených náležitostí nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti, úlohou ústavného súdu nemôže byť abstrahovať či hľadať ústavne relevantnú argumentáciu sťažovateľov v ústavnej sťažnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

21. Pretože predmetná ústavná sťažnosť v predloženej podobe neobsahuje náležitosti, ktoré na uplatnenie právomoci ústavného súdu ustanovujú ústava a zákon o ústavnom súde, a to najmä relevantné odôvodnenie ako východiskový rámec ústavnej sťažnosti, ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti v súlade s § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. novembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu